

[ReCOUNT] Racje formułowane przez innych: zastrzeżenia i kontrargumentacja w poliilogach

Dr hab. Marcin Koszowy, Politechnika Warszawska, PW.

Projekt ReCOUNT polega na badaniu wzorców zastrzeżeń i kontrargumentów (wzorców CO(u)N: *concession & counterargument*) w poliilogu argumentacyjnym, analizując jakościowo i ilościowo korpus dyskusji na temat generatywnej sztucznej inteligencji (SI) i LLM'ów na platformach mediów społecznościowych. Przez **kontrargument** rozumiemy ruchy dyskursywne polegające na przedstawianiu racji przeciwko akceptacji argumentu docelowego. Przez **wzorce CO(u)N** rozumiemy trójdziałne schematy, których prototyp można znaleźć w interakcji dialogowej, gdzie pierwszy uczestnik przedstawia argument *P*, drugi podąża za nim, mówiąc 'Tak, *P*', ale *Q*', przy czym *P*' jest koncesyjną reprezentacją (reprezentacją zastrzeżenia) *P*, a *Q* jest kontrargumentem. Projekt opiera się na hipotezie, że mapowanie sposobu, w jaki uczestnicy poliilogu polifonicznie reprezentują, włączają i kontrargumentują racje innych, jest kluczem do opisanego, zrozumienia i oceny argumentów w poliilogu i że wymaga to nowatorskich kombinacji metod jakościowych i ilościowych.

Wyzwania, na które odpowiada projekt, można zilustrować następującym przykładem z **dyskusji na temat sztucznej inteligencji w mediach społecznościowych**, z którego zamierzamy zaczerpnąć nasz korpus.

- (1) a. Post, Parmy Olson: *Publicznie ogłoszenie na temat oształamiającego demo Google Gemini - tego z kaczką: nie zostało ono przeprowadzone w czasie rzeczywistym ani głosowo. Modelowi pokazano nieruchome obrazy z materiału wideo, a następnie pojawiły się ludzkie podpowiedzi, według rzecznika.*
- b. Komentarz, K1: *Z czasem to się stanie. Kiedy już zostanie udowodnione, że działa to w praktyce, uczynienie go szybkim i płynnym bez wysiłku przechodzi od nauki -> do inżynierii. [...] To demo pokazuje nam, co jest możliwe. Poza najśmielszymi nadziejami ludzi sprzed kilku lat, jeśli moge powiedzieć.*
- c. Komentarz, K2: *Demo mogło być nieco zwodnicze, ale bariera przejścia z podpowiedzi tekstowych na głosowe i z nieruchomych obrazów na wideo w czasie rzeczywistym nie może być aż tak wysoka. (Parmy Olson, dziennikarka biznesowa, post i komentarze na X.com, 7/12/2023)*

W tym przykładzie dziennikarka biznesowa Parmy Olson omawia produkcję wersji demonstracyjnej multimodalnego modelu sztucznej inteligencji **Gemini Google'a**. Chociaż post nie zawiera wyraźnego stanowiska, jego treść i styl sugerują, że ma on na celu poparcie dorozumianego wniosku, że demo Gemini było zwodnicze. Komentarz K1 zawiera kontrargument bez wyraźnego **zastrzeżenia** (koncesji), który jednak zakłada, że demo Gemini błędnie przedstawia obecne możliwości technologii. Komentator buduje swój argument poprzez serię dysocjacji (np. co działa w zasadzie, a co faktycznie działa płynnie), mających na celu nie tyle odparcie zarzutu oszustwa, co raczej odparcie innego, bardziej odległego punktu widzenia pojawiającego się w szerszym poliilogu, być może tego, że możliwości SI są obecnie przesadzone i że powinniśmy obniżyć nasze oczekiwania. Komentator K2 wyraźnie przyznaje Olson prawdopodobny ukryty punkt widzenia: "demo mogło być nieco zwodnicze", ale przedstawia ten wniosek jako nieistotny w odniesieniu do pozornie bardziej istotnego punktu widzenia. Oba posty wykorzystują **prolepsis** w sensie quasi-narracyjnym: przedstawiają przyszłe wydarzenia jako pewne i wykorzystują je jako przesłanki.

Eksploatacja wzorców CO(u)N będzie kierowana przez trzy **pytania badawcze**, które będą stopniowo uszczegóławiane w trakcie trwania projektu: **PB1** W jaki sposób uczestnicy poliilogu polifonicznie przedstawiają powody innych, które stanowią cel ich ruchów koncesyjnych? **PB2** W jaki sposób można zrekonstruować różne inferencyjne konfiguracje kontrargumentów na podstawie rzeczywistego dyskursu, tak aby wyjaśnić ich zamierzone i rzeczywiste znaczenie dla ich celu? oraz **PB3** Co ilościowa obserwacja rozkładu wzorców CO(u)N może ujawnić na temat kwestii, stanowisk, graczy i miejsc w poliilogu na różnych poziomach skali i ziarnistości?

W projekcie współpracują ze sobą polski partner z **Politechniki Warszawskiej** (www.newethos.org) z osiągnięciami w teorii argumentacji, filozofii języka i sztucznej inteligencji: Marcin Koszowy, Katarzyna Budzyńska i Paweł Stacewicz; oraz szwajcarski partner (koordynator) z **Università della Svizzera italiana (Lugano)** z osiągnięciami w dziedzinie językoznawstwa, semiotyki i retoryki: Andrea Rocci. Sieć naszych **partnerów międzynarodowych** uzupełnia wiedzę zespołu ReCOUNT: Mark Aakhus (komunikacja, Rutgers, USA), Dawn Archer (językoznawstwo, Manchester, UK), Fabrizio Macagno (filozofia, Lizbona, PT), Elena Musi (humanistyka cyfrowa, Liverpool, UK), Rudi Palmieri (medioznawstwo, Liverpool, UK) i Jean Wagemans (retoryka, Amsterdam, NL).